

GLAS NARODA

Velja za vsa leta \$4.00
Za pol leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays.
50,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 224. — ŠTEV. 224.

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 24, 1919. — SREDA, 24. SEPTEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

RAZKOL V DELAVSKIH VRSTAH

BOJ MED KONSERVATIVNIMI DELAVCI TER SKRAJNIMI RADIKALCI JE PRIŠEL SEDAJ DO SVOJEGA VIŠKA. — A. F. OF LABOR SE JE OJAČILA V ZADNJEM LETU ZA 20 ODSOTKOV. — DELODAJALCEM SE JE IZJALOVIL POSKUS, DA SKRČIJO PLAČE.

Piše Stanley Frost.

Delodajalci so veliko bolj spraviivi v svojem stališču proti delavcem, kot so bili pred vojno, soglasno s tremi četrtinami državnih delavskih komisarijev, ki so odgovorili na vprašalno polo nekega lista.

Kljub izdatnemu povečanju števila delavskih nemirov ni bilo opaziti nobenega povečanja števila slučajev, ki so prišli pred zvezni pravni svet.

American Federation of Labor je pridobila tekom zadnjega leta 325.000 novih članov, kar pomeni ojačenje za 20 odstotkov.

Ta dejstva, z nadaljnjimi drugimi dokazi predstavljajo ključ k dvema velikima faktorjema v delavskem položaju. Ta dva faktorja sta: Vedno večja agresivnost in vedno večje zahteve dela in drugič vedno večja pripravljenost od strani delodajalcev, da zadostijo zahtevam delavcev in da se spravijo z njimi.

Podlaga teh dveh dejstev pa sta nadaljna dva faktorja: Vedno večja moč in solidarnost organiziranega dela in pritisk iz nižjih vrst organizacije, ki sili stare voditelje korakati hitreje kot bi sami hoteli.

Izpremenjeno stališče delodajalcev je našlo izraza v pričetku preteklega tedna, ko je bil objavljen načrt American Association of Manufacturers, da bo izdala poziv na "industrijsko premirje", ki naj bi trajalo tekom dobe rekonstrukcije ter izjavila, da je pripravljena dati delavstvu koncesije, če bo sprejelo tako premirje. S tem pa ne soglašajo vsi delodajalci, čeprav skušajo praktično skoro vsi najti to ali ono pot, kako sprijazniti se s svojimi sili.

Delodajalci, ki še vstraja na svojem prvotnem stališču, je prepričan, da je sedaj čas vstaviti napredovanje, katero je bilo zapaziti pri organiziranem delu tekom zadnjega časa ter zavzel vsled tega svoje stališče glede vprašanja priznanja unije. To velja prav posebno glede južnih držav, odkoder poročajo delavski komisariji, da je opaziti radi organizacije unij prav toliko izprtij (lockouts) kot stavk.

Poskus, katerega so vzpizorili delodajalci v pričetku tega leta, da skrčijo in zmanjšajo plače, se je očitno izjalovil. To nam dokazujejo poročila zaupnega trgovskega informacijskega urada. — Pričenši z novembrom, takoj po sklenjenju premirja, je bilo zavnamovati veliko število stavk, ki so izbruhnile radi znižanja plač. Marea meseca se je glasilo, da padajo plače veliko hitreje kot pa življenski stroški.

Take stavke so šle naprej do junija meseca, ko je bilo znamenovati še štiri, a od onega časa naprej ni bilo nobene več.

Poročila državnih delavskih komisarijev se glase različno z ozirom na delodajalce, čeprav ugotavljajo skoro vsa eno in isto stvar.

— Stališče delodajalcev proti delavskemu problemu je zelo reana stvar, — piše eden teh komisarijev.

— Pametno in zdravo misleči delodajalec skuša uveljaviti boljše pogoje ter dobiva vedno bolj liberalno naziranje glede dobrobiti delavcev. Posvetuje se z delavci v številnih slučajih ter v različnih panogah industrije, — piše nadaljni.

— Opaziti je značilno tendenco, da se postopa kolektivno ali skupno z delavci, — pravi tretji.

— Naši delodajalci v velikih industrijskih središčih ter v rudarskih okrajih, — pravi komisar iz Michigana, — so zelo napredovali z ozirom na zahteve, ki v drugih delih dežele očitno majejo so ečajne temelje.

— Večina delodajalcev je pripravljena sestati se z uslužbenci za pol poti, — se glasi v nekem drugem poročilu.

— Vsa ta poročila pa se ne glase v tem smislu.

— Delodajalci očitno ne razumejo ali pa ne znajo ceniti delavske strani celega vprašanja in v večini slučajev je njih stališče proti delavskemu vprašanju sovražno — poroča eden, dočim pravi neki drugi, da je stališče delodajalcev ono brezbriznosti.

Nadaljni pravi, da so nekateri delodajalci dobri, dočim drugi očitno ne spoznavajo, da imajo delavci sploh kake pravice.

Iz North Dakote poroča komisar, da je stališče delodajalcev zadovoljivo. Komisar iz Ohija je bolj odkritosrčen ter trdi tako glede delavcev kot delodajalcev, da hočejo izvojevati boj do konca.

— Veliko stavk in izprtij je bilo, — pravi on, — a ta department ima v svojih zapisnikih le take, pri katerih so nas pozvali, naj posredujemo. Tekom te dobe je bilo opaziti, da se nobena stranka ne poslužuje posredovanja, temveč da hoče iti v boj ter ga izvojevati zase.

Ta položaj nam tudi osvetljujejo poročila zveznega posredovalnega sveta. Ta svet je bil poklican na pomoč v nekako sto slučajih na mesec, v kolikor so bili objavljeni njegovi zapiski, to je do 15. junija. Število slučajev je približno isto ko je bilo v preteklem letu. Tekom te dobe pa se je število stavk povečalo za nekako dvakrat in pol. Številke trgovskih agentur kažejo ostro padanje razsojevanja od trenutka sklenjenja premirja, a te številke so preveč razpršene, da bi bile prepričevalne.

Dalje o tem v jutrišnjem članku.

RUSKA DEKLETA, KI SO POBEGNILA PRED BOLJŠEVIKI.

RUSSIAN LADIES WHO ESCAPED FROM BOLSHIEVIKI

D'ANNUNZIO BO DO SMRTI NA REKI

Pravi, da bo vesel, če ga izstradajo, mučijo in sežgo. — Živ ne bo zapustil Reke.

Rim, Italija, 23. septembra. — (Poročilo Ass. Press.) — Pesnik D'Annunzio je poslal Benetkam proklamacijo, v kateri pravi med drugim tudi sledeče:

— Če se ne dvignete in če ne strmoglavite vlade, ki vas onečašča, niste vredni, da se imenujete Italijani.

Tudi Trstu je poslal poslanico, v kateri pravi:

— Mi smo sklenili ostati na Reki ter nasprotovati vsaki opoziciji. Nam je vseeno, če bomo morali stradati po ulicah, če nas koplejo pod razvalinami, če nas zive sežgo v hišah, mi bomo gledali z veseljem najstrašnejši smrti v oči. In vsled tega smo nepremagljivi.

V nedeljo so bile vržene na italijanske patrulje na Reki tri bombe, in sicer iz hiše, v kateri stanujejo Hrvati. Prišlo je do raznih prerokanj, ne pa do prelivanja krvi.

Čete, ki so zasedle mesto, izvajajo strogo disciplino. Vsi mostovi in vse eeste so strogo zastražene. Mimo straž ne sme nihče, ki nima izrecnega D'Annunzijskega dovoljenja.

PADEC TITTONIJA

Rim, Italija, 23. septembra. — Tomež Tittoni, italijanski minister za zunanje zadeve, je resigniral radi dogodkov na Reki, — soglasno z objavo lista 'Giornale d'Italia'.

London, Anglija, 23. sept. — Italija, ki je dobila proste roke, da reši problem, ki je nastal vsled nasilnega zavzetja Reke od strani čete D'Annunzio, je soglasno s poročili, ki so krožila tukaj, naprosila zaveznikiške sile, naj vzamejo zadevo iz njenih rok ter odpolijejo na Reko silo, ki naj bi pregnala iz mesta ustaške čete. Glasi se, da ne bo dala Italija na razpolago nikake sile, če bi zavezniki sklenili vpizoriti tak korak.

Nevrjetno je, da bi se ameriške čete vdeležile katerekoli take akcije, če bi bile odredjena in to iz enostavnega vzroka, ker ni nika lih ameriških vojakov na razpolago v tak namen. Ameriški mornariški oddelki, ki se nahajajo v Jadranskem morju, se niso vdeležili nobene aktivnosti zaveznikov na Reki ter se glasi, da ne bodo

NITTI JE ŽE VEDEL, KAJ SE BO ZGODILO

Ravnatelj jugoslovanskega informacijskega urada v Washingtonu pravi, da je bil Nitti obveščen.

Washington, D. C., 23. sept. — Ravnatelj jugoslovanskega informacijskega urada v Washingtonu Dr. Vojislav Jovanović, je izčal zelo značilno ugotovilo, v katerem pravi:

— Iz Ženeve mi poročajo, da je italijanska vlada že meseca julija gotnčno vedela, kaj bo storil D'Annunzio. To so prinesli na dan italijanski socialisti v časopisu, 'Avanti'. D'Annunzio je namreč meseca julija obvestil ministrskega predsednika Nittija, da name-rava zavzeti Reko.

'Avanti' se sicer ne jezi na italijanskega ministrskega predsednika, pač pa pravi, da je bil načrt izveden in podpiran od vrhovnega poveljstva italijanske armade.

V članku se glasi med drugim: Začetkom meseca julija je poslal D'Annunzio k ministrskemu predsedniku nekega zaupljivega prijatelja, ki ga je vprašal, če sme pesnik na svojo reko izvršiti ekspedicijo.

Državni department ni dobil dosedaj še nobenega poročila, da je italijanska vlada oficijelno nastopila proti D'Annunziu in vsled tega je gornje poročilo najbrže resnično.

pozvani na lice mesta, razven če pridejo pozitivna navodila iz Washingtona ali od mirovne konference v Parizu.

Poročila z Reke si nasprotujejo. Eno teh ugotavlja, da je general Badoglio, pomožni načelnik generalnega štaba, ki je bil poslan iz Rima, da prevzame kontrolo nad položajem, ustanovil kordon krog mesta, dočim trdijo jugoslovanski delegati v Parizu, da so čete D'Annunzia razširile svojo okupacijsko zono za sedem milj v jugoslovansko ozemlje. Vsa znamenja pa kažejo, da ni objavljena blokada pristanišča posebno uspešna, kajti poroča se, da so dospeli v mesto številni vlaki z ži-vili. Nadaljnje poročilo pravi, da so se štiri nadaljne italijanske kompanije pridružile četam kapitana D'Annunzia.

Poročilo iz Trsta izjavlja, da je poveljnik francoskih ladij v tržaškem pristanišču obvestil D'Annunzia, da bodo njegove bojne ladje otvorile ogenj na mesto, če bodo skušali Italijani motiti skladišča, ki tvorijo bazo francosko-jugoslovanske armade na Reki.

TRI YOUNGSTOWN NAPRAVE ZAPRTE

Tri naprave so popolnoma zaprte in ostale bodo najbrž v kratkem zapre svoja vrata.

Youngtown, O., 22. septembra. — Tri velike jeklarske naprave v Youngstown okraju, ki so imele zaposlenih 16.000 mož, so že zaprte vsled stavke in nadaljne obratujejo le v omejenem obsegu. Jeklarska industrija v Mahoning dolini se vsled tega hitro bliža splošni paralizi.

V stavkarskem glavnem stanu je danes popoldne tajnik Ham-mersmark izjavil, da kažejo došla poročila, da je v ožjem Youngstown okraju zastavkalo 30.500 mož, v celem okraju pa 55.000. Ta okraj vključuje tudi Sharon in New Castle, Pa. Rekel je, da je zastavkalo že več ljudi kot se je nameravalo ter je vsled tega pričakovati številnih težkoč, da se jih spravi zopet na delo.

Uradniki Carnegie Steel Co. so zjutraj izjavili, da je prišlo na delo več kot 50 odstotkov delavcev. Popoldne pa so izdali naslednje ugotovilo:

— Delo v naših napravah se je tekom popoldneva izdatno skrčilo. Nimamo nikakih neposrednih načrtov, vendar pa bomo zaprti, če se bo vrnilo na delo.

Nobenega ugotovila niso izdali uradniki Youngstown Sheet and Rube Co., ki bi izpremenilo ugotovilo podpredsednika družbe, da obratujejo naprave z nekako 5 odstotki kapacitete. Voditelji stavke trdijo, da so naprave družbe popolnoma zaprte in da je devetdeset odstotkov uslužbencev izostalo od dela danes zjutraj. Naprave imajo skupno 15.000 uslužbencev.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je se sedeno po italijanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo se vsako pošiljatev, toda za kako mo- goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir \$ 6.00
100 lir \$ 11.40
500 lir \$ 56.50
1000 lir \$ 113.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKNER, 38 Cortlandt St., New York, N. Y.

GIBANJE V BETHLEHEM, PA.

Delavci v Bethlehem prete s stavko, če se ne bo do četrta zadostilo njih zahtevam.

Bethlehem, Pa., 22. septembra. Pod uplivom stavke jeklarskih delavcev v Pittsburgh okraju ter egoričeni vsled tega, ker je policija nasilno razbila unijska zborovanja, so voditelji organiziranega dela v napravah Bethlehem Steel Corporation danes dali izraza svojemu upanju, da se jim bo posrečilo zapreti vse naprave korporacije v pondeljek zjutraj, če re bo korporacija do štirih popoldne v četrtek ugodila njih zahtevam.

T. A. Harris, član American Federation of Labor ter zastopnik narodnega komiteja jeklarskih delavcev v Bethlehemu, je odpotoval danes zjutraj na teden dni trajajoče potovanje, tekom katerega bo obiskal pet jeklarskih naprav, da se prepriča, v koliki meri so te naprave pripravljene na istočasno stavko v pondeljek zjutraj, če ne bo potom konferen- ce ugodeno zahtevam delavcev.

David Williams, generalni organizator strojnikov, ki je načeloval celenu stavkarskemu gibanju v Bethlehemu, je izjavil danes, da se je pričel končni boj med kapitalom in delom in da bo možno v jeklarskih napravah zaprti celo deželo, če bodo smeli izvršiti svoj program.

Uradniki Bethlehem Steel korporacije niso izdali nobenega ugotovila glede položaja, a osebe, ki so v stiku s položajem v Bethlehemu, so dale danes popoldne izraza svojemu mnenju, da kompanija ne bo privolila v konferenco, katero zahtevajo jeklarski delavci. Prepričani so, da bo Bethlehem Steel korporacija sledila vzgledu sodnika Gary-ja.

— Mi imamo ljudi na svoji strani ter bomo zaprti vse, če ne bomo mogli dobiti potom arbitra-eje stvari, katere zahtevamo, — je rekel danes zjutraj Harris. — Ljudje so ogorčeni nad načrti družbe glede delavskih organizacij.

Poskusili smo vse njih načrte za kolektivno postopanje in kompanijske unije, a delavci niso hoteli iti z nami.

Čeprav trdijo delavski voditelji, da bodo v stanu 'popolnoma zapreti pet velikih naprav korporacije, prevladuje vendar splošno mnenje, da ne bo zastavkalo več kot deset odstotkov mož. (†)

ZITIN BRAT SE JE POROČIL S FRANCOZINJO.

Pariz, Francija, 23. septembra. Danes je bilo objavljeno, da se je poročilo burbonski princ Sikst z Hedvigo de la Rochefoucauld. Ženin je brat bivše avstrijske cesarice Zite. Kljub svojemu sorodstvu se je tekom vojne boril v belgijski armadi.

Cena kronam vedno pada

Pošiljamo denar na Kranjako, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bomo in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo se vsako pošiljatev, toda za kako mo- goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošiljemo v staro domovino, naprimer:
100 kron \$ 2.70
300 kron \$ 7.35
500 kron \$ 12.20
1000 kron \$ 23.80
5000 kron \$ 119.00
10000 kron \$ 238.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKNER, 38 Cortlandt St., New York, N. Y.

POLOŽAJ V OKRAJU HOMESTEADA, PA.

Uradniki kompanij izjavljajo, da je prišlo drugi dan več mož na delo. — Unije pričakujejo pomoči.

Pittsburgh, Pa., 23. septembra. Drugi dan jeklarske stavke v pittsburskem okraju se je pričel s tem, da so tako delodajalci kot voditelji stavke izjavljali, da je prednost na njih strani. Zastopniki družb so izjavili, da so danes v boljšem stanju za nadaljevanje obratovanja kot pa so bili v pondeljek, ko je šlo delo kljub temu naprej, dočim so unijski voditelji izjavili, da se stavka širi in da bo ustavila obratovanje v številnih nadaljnjih napravah še pred večerom.

Carnegie Steel Company, naj-večja tukajšnja stranska naprava United States Steel Corporation, je zaprla več svojih naprav v tem okraju, a soglasno z uradniki se je položaj glede dela izboljšal in splošno prevladuje naziranje, da se bodo vrnilo danes na delo ljudje, ki so izostali v pondeljek.

Neredi, kojih nekateri so bili resne narave, so značili stavko v tukajšnjem okraju. Danes se je završil spopad med ljudmi, ki simpatizirajo s stavkarji ter policijo v Farrell in enajst oseb je bilo pri tem obstreljenih. Že pr- je sta bila ubita dva možka, eden tekom spopada v pretekli noči med državno in krajevno policijo na eni strani ter množico 1500 oseb na drugi strani. Spopad se je završil v bližini American Steel and Wire naprave. Druga žrtev je bil delavec, ki je bil umorjen ed svojega tovariša, ker baje ni hotel zastavkati. Dva državna policista sta bila obstreljena tekom noči.

Sedem oseb je bilo obstreljenih tekom spopada med najetimi stražniki pri napravah ter ljudsko množico v Newcastlu, Pa. Pri drugih neredih v okraju so bile številne osebe lahko poškodovane.

Čeprav ni bilo nobenega resnega izbruha v McKeesport, so vendar državni policisti razgnali množice, ki so se zbirale na cestnih vogalih. Sedem ljudi je bilo aretiranih tekom pretekle noči. Med temi je bil John Paterson, podpredsednik bratovščine železniških strojevodij v Chicagu in J. L. Beaghen, podpredsednik pittsburske centralne delavske unije. Oba dolžijo nesposobnega vodenja. Policijski načelnik je rekel, da je odredil aretacijo ted dveh vsled tega, ker je bil baže njih namen vpizoriti veliko zborovanje v bližini mesta.

Občinski svet v McKeesport je sprejel večerj zvečer resolucijo, v kateri se daje županu polnomoč, da vodi položaj po svojem lastnem razmisleku.

Neka ljudska množica je skušala ustrahovati jeklarske delavce v Duquesne, Pa., pri vratih Carnegie Steel Company tekom izpremembe ših ta v pretekli noči. Policija je razpršila množico ter aretirala osem ljudi.

Norveški fjordi

Marsikateremu je še prav malo znanega o Norvežiji in njenih krasnih pokrajinah. Pri tem ne treba misliti, da se nahajajo na Norveškem krasne pokrajine v istem smislu kot so n. pr. v Californiji ali južni Italiji. Norveška se nahaja daleč na severu in je v nekaterih pokrajinah takorekoč večna zima in splošno le malo poletja. Toda kljub temu je cela pokrajina zelo slikovita in mogoče jo obišče več turistov kot pa Italijo. Norvežija ima namreč znamenitosti, katerih ne premore nobena druga dežela. To so namreč takozvani "fjordi".

Fjordi so globoki zalivi, kateri segajo daleč v notranjost dežele, so zelo nizki in v katere se izliva- jo male obrežne rečice; drugi so le globoki zalivi. Nekateri segajo po več kilometrov ali milj v deželo in so tako globoki, da bi lahko vozili po njem največji parniki, ako bi bili dovolj proforni. Teh fjordov se nahaja veliko, številno ob celim obrežju Norvežije. Vsa dežela je namreč zelo gorata in sestavljena iz samega granita. Morski valovi in ledeniki so pa v tisočletjih izdelali globoke zaseke v to skalovje, katero je na nekaterih krajih mehkejšo kot na drugih. Dočim valovi v drugih deželah polagoma odtrgujejo kos za kosom od celine, kjer so mehkejša sestavi- re; v drugih krajih zopet zasip- ljeni, tukaj tega ne morejo de- lati, ker je ves polotok sestavljen iz samega trdega granita.

O potovanju ob teh fjordih nam zelo lepo opisuje neki ameriški potovalec, ki jih je obiskal. Ob- iskal je celo Norvežijo in njene fjorde, iz njegovega opisa povz- nemo sledeče:

Ako se vkrcava na parnik v Hu- lju, pristaniš na vzvodni obali Anglije, je drugi dan obidne že v malem norveškem pristanišču Bergumu. Mestice je zelo prijet- no, akoravno majhno in je ob- enem tudi zelo prometno. Kdor si hoče ogledati fjorde dobro, ta naj nikar ne potuje s parnikom od enega fjorda do drugega in tako dalje. Najbolje je, da človek potuje peš iz enega kraja do dru- gega. Razumno je pa, da se mo- ramo, kjer so fjordi oddaljeni na veliko razdaljo, poslužiti malega črkeznega parnika, kateri vedno vozi med posameznimi fjordi. Ta- ko sem naredil jaz ono poletje, ko sem obiskal Norvežijo. S sabo ni- sem imel drugega, kot ženo in dva kovačka.

Zvečer istega dne, ko sem se pripeljal iz Anglije, sem se izkrcal pri "ledenem fjordu" — ime dotičnega mesta sem že pozabil. Slikovit je bil pogled na vsa po- krajina. Ob obrežju rastlinstvo, kolikor raste, v najbučnejšem evetju. Takorekoč navpično nad nami pa sneg in ledeniki. Bilo je ob solnčnem zahodu in nisem še videl dosedaj lepšega prizora, kot ravno ta večer. Solnčni žarki so se krasno odbijali ob snegu, ka- teri se je blišal kot bi bili sami kristali. Dolgo časa sem ogledo- val ta krasni prizor kot zamak- njen.

Prenočil sem v hotelu, kateri lahko primerja z vsakim večjim hotelom v Združenih državah. Po- strežba izvrstna, kuhinja dobra, sobe in postelje snažne in cene zmerne. Hotel je sicer majhen, toda postrežba je bila skoro bolj-

To veliko in krasno po- stopje je zgrajila American Express Company in je njena last.

Naslovite na:
Foreign Money Order Department
65 Broadway,
New York City

Agentje in dopisniki povsod. Kakorkoli oddajate denar gletajte, da dobita American Express Company potrdilo.

Hotelir me je sprejel jako go- stoljubno in je takoj pripomnil, da smo Angleži. Ko sem mu ome- ril svoj načrt, mi je odgovoril, da je najbolje, ako pustim prtlja- go na parniku, ki itak vedno vozi sem in tja in da je dotični par- nik edini, ki vozi redno med po- sameznimi mesteci ležečimi ob fjordih. Istega mnenja sem bil tudi jaz, ker sem nameraval pe- iti iz tega mesta na drugo stran fjorda in bi mi bilo zelo nerodno prenašati vso prtljago s seboj.

Prenočil sem torej v tem hotelu in drugo jutro se pred soln- čnim vzhodom sva bila z ženo na poti čez ledenik na drugo stran fjorda.

Pot je naju peljala čez planino, na kateri je bilo vse živo goveje živine. Na tej planini sem našel na kmata, s katerim sem se lahko pomenil v domačem jeziku, namreč ameriškem. Vpraševati me je pričel, kako je že "doma", pripovedoval mi je, kje povsod je že on delal. Povabil me je na svoj dom, kjer je nama postregla njegova žena z jabolčnim "pa- jem" in drugimi pristnimi ameri- škimi jedili, katere je pripravila sama. Pri tem se je vnela govo- rila in primerjala smo Norveško z Ameriko, itd. Vprašal me je, ako se meni dopade plezati po go- rah. Ko sem mu pritrdil, je re- kel, da nasprotno on nič ne mara plaziti po skalovju. Le ravnila je za njega.

Ko sva se z ženo oprepečala, sva se poslovila od prijaznega "Am- erikana", ter nadaljevala pot čez hrib na ono stran "fjorda". Pot, ki nas je pripeljala do omenjene- ga gostoljubnega kmata, se je kmalu izgubila in nadaljevati sva morala svojo pot med strmimi skali in tudi ne majhnimi prepa- di. Toda ustrašila se nisva, am- pak pogumno nadaljevala najino plezanje po čarah in strminah.

Ko sva prišla na vrh hriba, se nama je nudil krasen prizor po- morski gladini ter bližnji okolici. Ravno pod nama se je pa nahajal "fjord". Male ribiške ladje so švigale sem in tja po morski gla- dini. V daljavi sva zaslišala pišal malega motornega čolna, ki pre- važa pošto med posameznimi ma- limi obrežnimi mesteci.

SEDAJ LAHKO POSLJETE DENAR V JUGOSLAVIJO

popolnoma varno, hitro dostavljanje in po najnižih cenah potem

AMERICAN EXPRESS COMPANY

Glasovila \$15.000.000.00

Poljite svoj denar potem stare pošlane tve- Ta velika družba je bila ustanovljena leta 1861, ima veliko glavno, agente in urade v vsakem delu sveta ter pošilja v evropske dežele velike vo- vožne druzi odpošiljalce. V svoji trgovini je popolnoma postena. Vsak odjemalec dobi to ceno izmenjava.

Cene izmenjave so sedaj nizke. Če pošljete sedaj svoj denar, bode vaši domači dobili več kron za en dolar.

Pojdite na katerikoli pisarno American Express Co. ali nam pišite v svojem materinem jeziku za do- stavljanje istih naslovljenih zalepk in popolne in- formacije, ali man pošljete pošto in naslov in po- lnomim imenom in naslovom osebe kateri ste na- menili denar. Pridenite ekspresni Money Order, po- stni Money Order ali pa gotovino v registriranem pi- smu, nakar bomo poslali denar naprej in vam po- slali potrdilo.

DANAŠNJA CENA (se lahko izpremeni) je 100 kro- za \$2.45. Poština 25 centov za naročilo za vse kraje v Jugoslaviji.

Varnost Hitrost Nizke Cene

Naslovite na:
Foreign Money Order Department
65 Broadway,
New York City

Agentje in dopisniki povsod. Kakorkoli oddajate denar gletajte, da dobita American Express Company potrdilo.

Niti sto jardov od naju je bila privezana mala ribiška ladja, na kateri so se razločno videli ribi- či, ki so popravljali svoje mreže. Obenem je služila ta jadrnica tu- di za varčen prehod čez "fjord", ker ob obrežju je bilo nemogoče iti čez, ker je bil prestran.

Poslužila sva se tega "preho- da" in prišla sva ravno ob pra- ven čas na motorni čoln, ki je bil zasidran v bližini.

Vožnja ob ob obrežju je bila zelo zanimiva. Vse obrežje je zelo redko naseljeno. Večinoma so sa- me ribiške in pastirske kočice.

Zelo redko kje se zapazi kako kmetsko poslopje, kajti obrežje je zelo strmo in skalovito. Opa- zi se pa velike črede goveje živi- ne ter ovace, ki se pasejo ob ob- ronkih grmovja, katero se razte- za vzporedno z morjem.

Toda pri vsakem večjem jeze- ru ali "fjordu" je takorekoč ma- lo mestec. Prebivalci teh mest se žive edino le od dohodkov, ki jih imajo od turistov. V vseh hotelih ali gostilnah so zelo postrežljivi in bljudni napram tujcem in ce- ne so kot že omenjeno, zmerne. Hoteli ali gostilne se lahko deli- v dva razreda. Za bogatejšo lju- di, kjer lahko dobi vsak vse, kar poželi. V večini vseh bolj- jih hotelih imajo angleško kuhinjo. V navadnih gostilnah imajo pa večinoma domačo ali norveško ku- hinja, ki obstoji večinoma iz rib.

Ustavila sva se v navadnem nor- veškem hotelu, ker sva se hotela prepričati, kakšno hrano imajo Norvežani. Za kosilo sva dobila raznovrstna sočivja, katerih ime- ni nisem vedel, toda bila so zelo okusno pripravljena, prekajene salmone, sardine in zelo okusen kruh. Da ni manjkalo ne vem ko- liko vrst sira, se razume samoob- sebi. Bila je popolnoma priprosta hrana, toda zelo okusno priprav- ljena.

Nameravala sva se ta večer na- daljevati najino pot čez ledenik, kateri po mojem računu ni bil oddaljen več kot kaki dve milj. Toda ko sem vprašal gostilničar- ja, mi je povedal, da je več kot osem milj.

Poprašal sem ga, kaka je pot in koliko časa bi rabil, da pridem na ono stran ledenika. Dal mi ni nikakega definitivnega odgovo- ra.

Toda kljub temu sem sklenil, da hočem biti že drugo jutro na nasprotni strani.

Prve dve uri je bila pot še zelo prijetna, ker se je vila okrog "fjorda". Sicer ni bila nobena prava pot ampak samo steza, na nekaterih krajih zelo ozka. Toda kmalu se je pričela vzpenjati ved- no višje in višje, steza se je iz- gubljala vedno bolj. Prišla sva do ledenika, in šele sedaj se pričelo naše pravo plezanje.

Zunaj se je popolnoma in lu- na je obsevala vso pokrajino. Njeni žarki so se čudovito odbi- jali po ledeniku in cel ledenik je gledal kot bi bil posut z biseri. Bil je krasen pogled.

Preplezati sva morala ledenik, ki pa ni nudil toliko težko, kot sem preje domneval. Čevlje sva imela oba dobro podkovane in močne palice. Rahla sta dve uri, da sva prišla do vrha, od kjer se

KALIFORNIJSKO VINSKO GROZDJE

Mi dobivamo sedaj v Pennsylvania Produce Yards na 21. ulici, Pittsburgh, Penna.

VSAK DAN 10 DO 20 KAR KALIFORNIJSKEGA GROZDJA

Mogoče nam je točno izvršiti vsa naročila BELEGA in ČRNEGA GROZDJA vseh vrst.

JOSEPH FLAHERTY CO.

19th & Pike Street, PITTSBURGH, PA.

TELEPHONE: GRANT 680

je nama nudil zopet krasen pogled na spodaj ležeči "fjord", katere- ga sva pred tremi urami zapu- stila.

Počivala sva pol ure ter ogle- dovala pokrajino, katere je nudi- la skrivnostno lepo sliko, obseva- no od luninega sijaja. Bila je mirna in topla noč. Vse mirno, ni- ti najmanjšega šuma. Včasih se je tu in tam oglasila sova, kate- rib je pa, jako malo v teh kra- jih.

Pričela sva plezati zopet na- vzdol. Pot je bila strma in na ne- katerih krajih še celo nevarna vzprijeto toliko prepado in strmin.

Ob solnčnem vzhodu sva prišla v dolino utrjena in zaspana. Pri- čela sva takoj iskati primeren hotel, toda nisva ga mogla najti. Napolila sva se v neko gostilno, katera je pa izgledala nekoliko bolj- ša kot dve drugi, kateri sta se nahajali v tem selišču, obila sva se dosti čedno sobico s pogle- do mna morje. Po okrepitnem zajtrku sva počivala skoro cel dan.

Nameravala sva napotiti se še ta večer s parnikom dalje ob o- brežju in obiskati še nadaljnje "fjorde".

Ob šesti uri zvečer sva se odpe- ljala s parnikom do nadaljnega fjorda, do katerega sva prispela drugo jutro. Parnik je ostal samo dve uri in radi tega nisva imela veliko časa, da bi si natančno ogledala celo okolico. Ostala sva ves čas na parniku.

Ker sva se naveličala pešhoje od enega fjorda do drugega in posebno še radi tega, ker so pota zelo slaba, sva raje potovala s parnikom ter obiskala nadaljnje zalive, jezera in fjorde. Ogledala sva vse na zapadni strani Norve- ške. Nekateri sva nekoliko večji in nekateri manjši.

Postrežena sva bila vsepovsod jako dobro in domalega skoro v vsakem večjem hotelu sva nalete- la na osobe, ki je govorilo angle- ški jezik.

Ljudstvo je zelo marljivo in po- strežljivo v teh krajih. Raditega je pa tudi vedno več turistov vsa- ke leto, ki obiščejo te krasno ro- mantične kraje, kar se pa tudi izplača.

Cene niso pretirane v nobenem kraju. Edino jajca so precej dr- drazja, to pa radi tega, ker jih ra- raje uvažati v te kraje.

Po štirinajstem potovanju po teh krajih sva se napotila zopet s poštanim parnikom v Bergen in od- tod na Angleško.

Razkritje ruske morilne družbe

V pričetku avgusta je razkri- la policija v Štokholmu neka- kar predstavlja po njenih mislih politično "morilno ligo" v šved- skem glavnem mestu. Soglasno s policijo je obstajala Liga iz ru- skih monarhistov ter je bil njen namen protiboljševiški. Policija pripisuje tej ligi štiri umore.

Šestnajst oseb je bilo aretiranih vključno pet žensk in petdesetih drugih se nahaja pod policijskim nadzorstvom. Teorija švedske po- licije je, da je nameravala liga končati boljševizem ter zopet u- vesti na Ruskem monarhijo po- tom splošne morije vseh boljševikov.

Neki poročevalec londonske "Morning Post", ki se je pred vrnil iz Štokholma, pa je nasprot- nega mnenja, da so bili namreč umori "eksekucije" izdajalec boljševiške stvari od strani tajnih boljševiških agentov.

holmu v letih 1917-19, sem imel priliko stalno videti umorjene mo- že — Ardaševa, Kalve in Eng- stroema ter njih morilec, takozv. kozškega polkovnika Mohameda Beck Hadžetlaže. Vsi ti mo- že so bili stalni obiskovalci velike ka- varne Royal v Štokholmu, ki je bi- la znana tekom vojne kot shajali- šče nemških, avstrijskih, bulgar- skih, turških in boljševiških agen- tov, propagandistov ter drugih temnih oseb.

Tekom poletja in jeseni 1918, je bila ta kavarna polna boljševiških agentov in zastopnikov, o- ficijskih in tajnih, kajti švedska vlada je poloficijsko priznala — boljševiško vladno ter odobrila ustvarjanje boljševiškega posla- ništva v Štokholmu. Med člani tega poslaništva je bil Kalve, e- den izmed umorjenih mož, ki je dospel iz Nemčije z Leninom, ki pa je ostal na Švedskem. Ta Kal- ve se je nazival "civilnim inžen- irjem", a kot sem izvedel, je napravil le neka- šestmestrov na neki belgijski tehnični šoli druge vrste, nakar je postal proesijona- len borilec ter "močan človek" v ne- kem potujočem cirkusu v Nem- čiji. Kalveja je imenoval poslanik Voroski svojim "tehničnim pribo- čnikom". Takoj potem, ko je na- predoval od borilec v cirkusu do boljševiškega diplomata, se je Kalve tudi na zunanje izpremenil. Iz neobritega, nepočesanega člo- veka v strgani obleki, se je izpre- menil v elegantnega mladega mo- ža, ki je nosil številne prstane, zlato škaflo za cigarete, obloženo z demanti ter palico z masivnim zlatim ročajem.

Ko je prošil za varnostno spre- m

Prišel je zahajati v Grand Ho- tel Royal ter prirejal drage ve- čerje in obede. Vedno se je naha- jal v spremstvu demimondk — Spremljal ga je njegov pribočnik neki Šved, po imenu Engstroem, o katerem tudi poročajo, da je bil umorjen.

Ko se je Vorovski vrnil s svo- jega obiska v Berlinu 1918, se je dogodila neka čudna stvar.

Kalve, ki je bil fanatičen pri- staš sovjetskega vladnega siste- ma, je pričel nenkrat javno go- sojati boljševizem. Rekel je, da je postal razočaran, ko je videl boljševizem od znotraj. Prišel je baje do sklepa, da so vsi boljševi- viki lopovi in da je pustil svojo službo pri boljševikih.

Njegovi prejšnji tovariši boljševiškega "poslaništva" pa so po- dali drugi verzijo cele povesti. — Soglasno z njimi je Vorovski po svojem povratku iz Berlina spoz- nal, da sta se njegova glavna pri- bočnika, Kalve in Zimmermann v njegovi odsotnosti polastila pre- cejšnega dela denarja, katerega je imelo "poslaništvo" na razpo- lago.

Par mesecev pozneje sem izve- del, da je ponudil Kalve svojo službo švedski policiji in da je dal slednji zelo resne dokaze o tajni delavnosti Vorovskija ter boljševiške organizacije na Šved- skem. Posledica tega je bila, da je prekinila švedska vlada svoje diplomatske odnose s boljševiš- ko Rusijo ter "povabila" Vorev- skija in njegov štab, naj odide iz Švedske, kar se je tudi zgodilo februarja 1919.

Ko je prošil za varnostno spre- m

stvo za sebe in svoj štab, je Vorov- ski zahteval, naj se vključi tudi Kalveja v seznam, čeprav je sled- nji že par mesecev prej "resig- niral". Ko so ga vprašali, zakaj hoče dobiti varnostno spremstvo za moža, ki ga je ocapel, je Vo- rovski rekel:

— Hočem spraviti tega lopova v Rusijo. Tam ga bode obesili. Švedske oblasti pa niso hotele vključiti Kalveja v seznam in je slednji ostal na Švedskem.

Važno za potnike

Rojake, kateri nameravajo po- toovati v staro domovino, opozar- jamo, da naj nikar ne nosijo v New York bančne čeke, ker pred- no se ti vnovčijo, poteče več dni in treba tu čakati, da se izve, da je ček dober in banka izplačala. Vsakdo naj zahteva od banke NEW YORK DRAFT, to je, da iz- plača banka v New Yorku TA- KOJ.

Glede War Savings Stamps ve- lja ista; tu se ne morejo takoj vnovčiti, treba je čakati vsaj 10 dni, to so nepotrebni stroški. Pred- ni kdo odpotuje v staro domovi- no naj vsaj 2 tedna prej vnovči War Savings Stamps.

Toraj bodite previdni in ne no- site v New York navadne bančne čke, ampak NEW YORK BANK DRAFT, ker z navadnimi čeki imate NEPOTREBNE STROŠKE IN ČAKANJE.

FRANK SAKSER.

Columbia SLOVENSKI REKORDI

OLEPSAJTE SVOJE ŽIVLJENJES PETJEM IN PLESOM

10 inč 85 centov

E 4210 MOJ MILI KRAJ
E 4210 DEKLIŠKI VZDIHI

E 4220 POTRKAN PLES
E 4220 PO GORAH JE IVJE

Ta dva slovenska kvarteta s spremljevanjem harmonike sta narodni pesmi, katere se že do- go časa zahteva. Njuna proizvodba bo popolno- ma zadostila pričakovanja onih, ki so nestre- po čakali.

Poslušalci v gledališčih njere domače deže- le so začeli ljubiti Avgusto Danilovo vsle- njene krasnega soprana. "Moj moli kraj" je patriotska pesem, s katero te popolnoma pre- vzame in "Dekliški vzdih" je krasna narodna pesem.

ŠALJIVE PESMI, NARODNE PESMI IN KRASNI ZVOKI KLARINETA

E 1630 POLKA NA POSKOK Orkester.
E 1630 TIČEK IN TIČICA. Sopran.

E 1633 OJ ZLATA VINSKA TRTA TI. So-
pran.
LENDLER, Klarinetni duet

E 1828 OJ PREŠEREN, KJE JE POEZIJA?
(NAŠE BABNICE. Šaljivo.

ZAHTEVAJTE NOVI KATALOG MEDNARODNIH INSTRUMENTALNIH REKORDOV.

Vsak Columbia prodajalec bo rad zaigral katerega- koli teh rekordov za vas in sicer brezplačno. Dal vam bo tudi seznam Columbia rekordov slovenske godbe. Vpra- šajte ga zato.

KUPUJTE WAR
SAVING STAMPS

Kadar kupujete rekorde, vprašaj vedno za Columbia rekorde in imenaj številko. Pazi na varstveno znamko na vsakem rekordu. COLUMBIA GRAPHOPHONE COMPANY

V zalogi imamo sledeče cer- kvene pesmi

MISSA IN MON. E. Joe. (Pogodnik)
18 EUPHON. PESMI (Pogodnik)
BRCE JEZUOVO (Klimovec)
PANGE LINGUA (Pogodnik)
10 OBHAJILNIM (Gum)
18 PANGE LINGUA (Gordis)
HVALITE GOSPODA (Prumit)
ZBIRKA cerk. pesmi (Luban)
PEV BOŽIČNIK (Gum)
MISSA (Klimovec)
MISSA DE ANGELIS (Klimovec)
SANCJE JOSEPH (Klimovec)
SLAVA NAR. KRŠIČE (Gordis)
LITANJE PRESVETEGA SVICA
JEZUOVEGA (Pogodnik)
OREMUS pro Pontificis (Klimovec)

1 partitura in 8 glasov \$2.00
2 partitura in 8 glasov \$2.00
3 partitura in 7 glasov \$2.00
4 partitura in 6 glasov \$2.00
5 partitura in 5 glasov \$2.00
6 partitura in 4 glasov \$2.00
7 partitura in 3 glasov \$2.00
8 partitura in 2 glasov \$2.00
9 partitura in 1 glasov \$2.00
10 partitura in 0 glasov \$2.00

Slovenic Publishing Co.

NEW YORK, N. Y.

